

Ziņojums par Latvijas Republikas 2016. gada pārskatu par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem

Realizējot konsekventu, pārdomātu un piesardzīgu fiskālo politiku, 2016. gadā valsts ekonomikas izaugsmes temps bija stabils, lai gan salīdzinājumā ar iepriekšējo pārskata periodu dažādu ārēju faktoru palēnināts. Stablu fiskālo situāciju sekmēja gan pieaugums pārsvarā visās tautsaimniecības nozarēs, gan stingra fiskālās disciplīnas ievērošana, gan nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumi.

Pārskata gads Latvijai bija dinamisks uz attīstību vērsts gads, kura laikā uzsākts nozīmīgs darbs pie Latvijas nodokļu sistēmas izvērtēšanas un veikti nodokļu administrēšanas uzlabošanas pasākumi, optimizējot valsts budžeta izdevumus un stiprinot fiskālo disciplīnu, iegūts papildu finansējums kopējām iniciatīvām un nozaru reformām. Tautsaimniecības pieaugums pārsvarā visās nozarēs sekmēja Latvijas iekšzemes kopprodukta (turpmāk – IKP) pieaugumu par 2,0%, pārsniedzot ES dalībvalstu ekonomiku vidējo izaugsmes līmeni par 1,3%, savukārt vispārējās valdības budžeta deficīta un parāda rādītāji pērn bija vieni no zemākajiem ES, apliecinot konsekventu valsts virzību uz finanšu ilgtspēju.

Atbilstoši Latvijas Stabilitātes programmai 2017.-2020.gadam, nodokļu ieņēmumu pieaugums un īstenotie investīciju projekti bijuši galvenie faktori, kuru rezultātā 2016. gadā vispārējās valdības budžets pirmo reizi kopš 1998. gada bija ar pārpalikumu 0,01 % no IKP (saskaņā ar EKS'2010 metodoloģiju), kas īpaši salīdzinājumā ar deficītu 1,3 % no IKP 2015. gadā ir vērtējams kā labs sasniegums.

Latvijas vispārējās valdības parāds, kas saskaņā ar EKS'2010 metodoloģiju 2015.gada beigās veidoja 36,5 % no IKP, 2016. gadā pieauga līdz 40,1 % no IKP, bet joprojām ir viens no zemākajiem eirozonas dalībvalstu vidū. Parāda pieaugums saistīts ar 2016. gadā veikto 20 gadu un 10 gadu eiroobligāciju emisiju 1,3 mljrd. *euro* apmērā, lai nodrošinātu gan kārtējā gada finansēšanas nepieciešamību, gan finansējumu valsts parāda atmaksai 1 mljrd. ASV dolāru apmērā 2017. gada sākumā. Eiro bāzes likmju kritums līdz vēsturiski zemākajiem līmeņiem, ko veicināja nepieredzēti ekspansīva Eiropas Centrālās bankas monetārā politika Eiropas ekonomikas izaugsmes stimulēšanai un Latvijas kredītriska uzcenojuma izteikta samazināšanās, sekmēja iespēju aizņemies starptautiskajos tirgos ar īpaši labvēlīgiem nosacījumiem, abās emisijās fiksējot zemāko aizņemšanās procentu likmi Centrālās un Austrumeiropas valstu vidū attiecīgajam vērtspapīru termiņam. Turpinot aizņemšanās pasākumus atbilstoši vidēja termiņa stratēģijai, kā arī ievērojot atbildīgu fiskālo politiku, valdībai arī turpmāk iespējams piesaistīt nepieciešamos resursus ar labvēlīgiem nosacījumiem un ilgtermiņā uzturēt valsts parādu ilgtspējīgā līmenī.

2016. gadā Latvijas Republikas valsts budžets izpildīts atbilstoši likumam “Par valsts budžetu 2016. gadam”, īstenojot likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2015., 2016. un 2017. gadam” noteiktās prioritātes – valsts aizsardzības spēju palielināšana, ilgtspējīgas un sabalansētas valsts ekonomiskās attīstības veicināšana, iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzības mazināšana un nodokļu ieņēmumu apjoma pret IKP pakāpeniska palielināšana.

2016. gada konsolidētā kopbudžeta (valsts un pašvaldību budžetu izpilde pēc naudas plūsmas metodes) finansiālais deficīts 100,3 milj. *euro* apmērā bija ievērojami zemāks kā 2015. gada deficīts 373,5 milj. *euro* apmērā. Deficīta ievērojamo samazinājumu nodrošināja

valsts konsolidētā budžeta deficīts 2016. gadā (157,6 milj. *euro*), kas bija būtiski (par 189,7 milj. *euro*) zemāks par 2015. gada attiecīgo rādītāju (347,3 milj. *euro*), savukārt pašvaldību konsolidētajā budžetā 2016. gadā, salīdzinot ar 2015. gada deficītu 26,2 milj. *euro*, bija finansiālais pārpalikums 57,4 milj. *euro*.

Konsolidētā kopbudžeta kopējie ieņēmumi 2016. gadā bija 9 065,2 milj. *euro*, kas ir par 250,5 milj. *euro* jeb 2,8 % lielāki kā 2015. gadā. Konsolidētā kopbudžeta izdevumi 2016. gadā sasniedza 9 165,4 milj. *euro*, kas ir par 22,7 milj. *euro* mazāk kā 2015. gadā. Kopējais izdevumu samazinājums saistīts ar zemākiem kapitālajiem izdevumiem, kuri, salīdzinot ar 2015. gadu, samazinājušies par 257,2 milj. *euro*. Izdevumu samazinājums galvenokārt saistīts ar pakāpenisko 2014.-2020. gada plānošanas perioda ES fondu projektu uzsākšanu, kas tradicionāli ir mazāk intensīva perioda sākumā.

Valsts konsolidētā budžeta deficīts 2016. gadā (157,6 milj. *euro*) bija būtiski (par 189,7 milj. *euro*) zemāks par 2015. gada attiecīgo rādītāju (347,3 milj. *euro*). 2016. gadā valsts konsolidētā budžeta ieņēmumos iekasēti 7 425,1 milj. *euro*, kas ir par 134,9 milj. *euro* jeb 1,8 % vairāk salīdzinājumā ar atbilstošo periodu pērn, savukārt nodokļu ieņēmumi par 310,7 milj. *euro* jeb 5,5 % pārsniedza 2015. gada nodokļu ieņēmumus. Valsts konsolidētā budžeta nenodokļu ieņēmumi iekasēti 517,7 milj. *euro* apmērā, kas ir par 58,4 milj. *euro* jeb 12,7 % vairāk kā 2015. gadā. Valsts konsolidētā budžeta izdevumi 2016. gadā sasniedza 7 582,8 milj. *euro*, kas ir par 54,8 milj. *euro* jeb 0,7 % mazāk kā 2015. gadā.

Savukārt pašvaldību konsolidētajā budžetā 2016. gadā bija 57,4 milj. *euro* pārpalikums salīdzinājumā ar 2015. gada finansiālo deficītu 26,2 milj. *euro*. Pašvaldību budžeta pārpalikumu 2016. gadā nodrošināja gan budžeta izdevumu samazinājums par 1,0%, gan pašvaldību budžeta ieņēmumu pieaugums 2016. gadā par 2,9 %. No pašvaldību budžeta ieņēmumu kopapjoma 2 202,9 milj. *euro* lielāko ieņēmumu daļu 2016. gadā nodrošināja ieņēmumi no iedzīvotāju ienākuma nodokļa 1 233,2 milj. *euro* apmērā, kas salīdzinājumā ar 2015. gadu pieauga par 85,1 milj. *euro* jeb par 7,4 %.

Latvijas Stabilitātes programmas 2017. – 2020. gadam makroekonomiskās prognozes paredz, ka IKP 2017. un 2018. gadā palielināsies attiecīgi par 3,2 % un 3,4 %, savukārt turpmākajos gados IKP pieauguma tempi tuvosies potenciālajam izaugsmes līmenim, sasniedzot 3 % 2020. gadā.

Likumā “Par vidēja termiņa budžeta ietvaru 2017., 2018. un 2019. gadam” noteiktie vidēja termiņa budžeta politikas prioritārie attīstības virzieni – ilgtspējīgas un sabalansētas valsts ekonomiskās attīstības veicināšana, valsts budžeta iespēju robežās primāri nodrošinot finansējuma pieaugumu valsts aizsardzībai (līdz 2% no IKP 2018. gadā), iekšējai drošībai, veselībai un izglītībai, kā arī iedzīvotāju ienākumu nevienlīdzības mazināšana, pakāpeniski palielinot minimālo algu un ieviešot progresīvo iedzīvotāju ienākuma nodokļa neapliekamo minimumu, un nodokļu ieņēmumu apjoma pret IKP pakāpeniska palielināšana, galvenokārt uzlabojot nodokļu iekasējamību, būs aktuāli tuvāko gadu laikā līdzās jauniem izaicinājumiem saistībā ar ģeopolitiskajiem riskiem.

Latvijas Republikas 2016. gada pārskats par valsts budžeta izpildi un par pašvaldību budžetiem (turpmāk – Pārskats) sagatavots atbilstoši Likuma par budžetu un finanšu vadību

31. panta prasībām un struktūrai, kas noteikta Ministru kabineta 2012. gada 29. maija noteikumos Nr. 375 “Saimnieciskā gada pārskata sagatavošanas kārtība” par periodu no 2016. gada 1. janvāra līdz 2016. gada 31. decembrim, apkopojot ministriju, centrālo valsts iestāžu un pašvaldību pārskatu un valsts budžeta finanšu uzskaites informāciju.

Pārskatā ietvertie valsts budžeta iestāžu, no valsts budžeta daļēji finansētu atvasinātu publisku personu un budžeta nefinansētu iestāžu finanšu pārskati un pašvaldību budžeta iestāžu un kopīgo iestāžu finanšu pārskati sagatavoti atbilstoši likumam “Par grāmatvedību”, likumam “Par pašvaldību budžetiem”, likumam “Par valsts budžetu 2016. gadam” un citiem normatīvajiem aktiem budžeta un grāmatvedības jomā.

Pārskatu veido divi sējumi, kopā 625 lpp. Pārskata pielikumi Nr. 1. – 20. ir šī Pārskata neatņemama sastāvdaļa. Pārskata 1. sējumā iekļauti 2016. gada valsts konsolidētie finanšu pārskati – grāmatvedības bilance, finansiālās darbības pārskats, naudas plūsmas pārskats, pašu kapitāla (neto aktīvu) izmaiņu pārskats un šo pārskatu skaidrojumi, un pārskats par valsts konsolidēto parādu ar skaidrojumiem. Pārskata 2. sējumā iekļauti 2016. gada pārskati un skaidrojumi par konsolidētā kopbudžeta izpildi, par valsts konsolidētā budžeta izpildi, par pašvaldību konsolidētā budžeta izpildi un valsts un pašvaldību budžeta izpildes pārskatu kopsavilkumi.

Finanšu ministre (paraksts*)

D.Reizniece-Ozola

Valsts kases pārvaldnieks (paraksts*)

K.Āboliņš

*Dokuments ir parakstīts ar drošu elektronisko parakstu